

Sortides i excursions

La perfecta combinació:
un espai lúdic, un espai d'aprenentatge

A l'escola, espai socialitzador per excel·lència, és bo de poder-ho tastar una mica tot. Tot i que el centre d'atenció de l'escola i la seva principal funció és l'aprendre, és bo de preguntar-se: *què s'ha d'aprendre a l'escola?* I, encara, *com l'escola ajuda a aprendre?* que, en definitiva, són les grans qüestions que, en aquest moment, els educadors tenim a sobre la taula. Aquí sí que hi podem dedicar hores i hores a discutir, amb la gran incertesa de poder arribar a algun acord. No perdem de vista, però, l'absoluta relació que hi ha entre els principis i les finalitats. La finalitat, per a uns, d'una escola propedèutica i selectiva; per a d'altres, d'una escola educadora, inclusiva i transformadora. Voler-ne una o altra, condicionen del tot la nostra intervenció educativa. La nostra Institució ha optat, ja fa quatre-cents quatre anys, per entendre l'escola com un espai educador únic on *s'organitza* i *s'afavoreix* l'aprendre de tots i de cadascú, descobrint cada individu com un ésser únic i diferent i estimulant, en cada alumne i alumna, segons ritmes i possibilitats, la curiositat, la iniciativa, l'autonomia, la creativitat i l'acceptació de l'altre. Per tant, els educadors de l'Escola Pia, que en cap cas tenim actuacions neutres, estem pràcticament

obligats a prendre decisions educatives a través d'estratègies metodològiques i curriculars que facilitin i provoquin aquest estil d'aprendre que volem. Si, cadascú, des del propi lloc de responsabilitat, no consensuem pràctiques educatives coherents als nostres principis, algú altre (editorials, mass-mèdia,

pressió social) ho decideix per nosaltres. En el nostre cas, la Institució ho té clar, vol que dediquem els esforços a planificar les activitats d'ensenyament-aprenentatge en coherència als nostres principis establerts i, fent-ho, sabem que treure els nois i noies de l'aula perquè exercitin l'aprendre en un espai diferenciat de l'aula, en cap cas, no és perdre el temps, sinó que esdevé una activitat absolutament indispensable de realitzar per afavorir l'aprendre a aprendre, a fer, a ser i a conèixer del tan anomenat J. Delors. Ep! Cal, però, tenir ben definits els objectius d'aprenentatge de cada activitat.

2 Anem d'excursió 3 La seqüència en la preparació d'una sortida 4 Pelegrins en terra ferma. Anem de fires!
5 Les sortides són activitats d'aprenentatge. EP Terrassa. Caldes. EP Sitges. EP Tàrrrega 9 El marc legal en les
sortides i excursions. Miquel Mateo 10 Actualitat 12 «Que buenos son los padres escolapios...» Zum-zum

Anem d'excursió

Parlem amb Salvador Bertomeu

Salvador Bertomeu viu a Santa Coloma i treballa des dels 21 anys a l'empresa «Autocars Laietans». El seu ofici és mecànic de cotxes, però als 21 anys, l'empresa on treballava li proposà fer de conductor. És, des de llavors que condueix autocars acompanyant nois i noies de les escoles en les seves excursions i viatges. Coneix molt l'Escola Pia i és el xofer de moltes Escoles Pies.

Quant fa que acompanya nois i noies amb autocar?

Fa 32 anys i sempre amb les Escoles Pies.

S'ho passa bé o pateix portant nens i nenes d'una banda a l'altra?

Home... si es porten bé i van tranquils, jo puc fer la meva feina sense problema, però si vaig pendent d'ells i mirant-los pel mirall pensant: «a veure quina en faran...» és clar que pateixo! Si s'aixequen o corren pel cotxe... no ho passo gens bé perquè poden prendre mal i, a més, està prohibit. Ara... si van tranquils, xerren, escolten música... doncs, cap problema.

Què s'ha de fer perquè els nois i noies viatgin tranquils?

Home, se'ls ha d'explicar i han d'entendre que dins de l'autocar s'hi ha d'anar ben assegut i lligat amb el cinturó, igual que quan es va amb un turisme. La llei encara no és vigent, però suposo que ben aviat serà obligatori l'ús del cinturó de seguretat en tots els seients dels autocars.

Per tant, hi ha unes normes clares.

I tant! I s'han de conèixer bé perquè, si passa alguna cosa, el responsable i qui va a judici és el conductor.

Quan hi ha accidents importants amb autocars plens de canalla, li fa por agafar l'autocar?

Parlem d'accidents d'autocar quan se'n parla als mitjans de comunicació. Jo veig accidents de cotxe i de camió, però d'autocar no en veig mai. És clar que un accident sempre es pot tenir. En l'accident de Sòria,

l'autocar no en va tenir la culpa. Si un camió surt disparat i se't fica dins l'autocar.. Clar! Això, quan passa, afecta molt i ho penses però... com que és la teva feina...

L'empresa fa algun tipus de formació per als xofers?

Bé, ja tenim molta experiència i no hi ha formació en la conducció. No cal. Només se'ns avisa i se'ns passen butlletins quan hi ha una nova llei. Rebem notificacions però, això d'anar a classe un cop l'any, no! Això no!

I algun tipus de control?

Sí que se'ns controla. Portem un disc a l'autocar on queda enregistrat tot el que fem: la velocitat, les parades... perquè una de les coses obligades és complir les normes de descans.

Quantes hores seguides poden conduir?

Després de quatre hores de conducció hem de fer tres quarts d'hora de descans. També podem anar parant cada hora o cada dues hores i descansar vint minuts.

Alguna anècdota?

Sí! Mira... un dia anàvem a visitar la central nuclear de Vandellós i, tot d'una, sento pudor de cremat. Ho dic al professor i em respon «jo no, no sento res...». Jo insistixo i ell fa una ullada i no veu res. Caram! Després del viatge, ho miro i havien cremat la roba del darrere d'un seient. Havien fet dibuixos i cares a la roba amb foc..

I llavors, què?

Ho diem a l'empresa i ella decideix el que fa...

La seqüència en la preparació d'una sortida

La planificació és una bona estratègia

Les sortides escolars són activitats necessàries i educatives; distingim però, les convencionals de les complementàries al procés formatiu de l'alumne. Vista des d'aquest darrer enfocament, la sortida, com tota activitat formativa, ha d'identificar objectius, acotar continguts, establir un procés de treball i acabar en una síntesi o conclusió i avaluació. Això ens permet identificar amb claredat tres moments de treball: l'*abans*, el *durant* i el *després* de la sortida.

La visita al Saló de l'Ensenyament, un bon exemple.

Situem-nos en el context d'un programa d'orientació professional i incorporat en el pla d'acció tutorial ja que, d'altra banda però, en bona part, el sentit d'organitzar-la en horari escolar.

Abans de l'activitat

Cal una prèvia: *què és el Saló? què hi trobarem?, com està organitzat? per què ens interessa? quan hi anirem? què pretenem? quina és l'activitat a fer? s'avaluarà...?* Això ens porta a tenir clar *què i com* pensem treballar amb els alumnes a l'escola. *Conèixer els itineraris del Sistema Educatiu, les opcions elegibles, les especialitats, els seus requisits, les competències adscrites... centrant el camp de treball, atenent els interessos de l'alumne, l'oferta educativa de l'escola, la del municipi i del seu àmbit d'influència, les necessitats laborals del nostre entorn...* tot, situat a escala d'etapa, ha de ser un requisit important per acompanyar l'orientació professional que volem, no us sembla?

Durant l'activitat

Els previs ens permeten d'agrupar l'alumnat per interessos, estudis, escoles... famílies de cicles formatius... amb un encàrrec simple i clar: la *recollida d'informació*, que ha de fer-se amb naturalitat, sense perdre la perspectiva festiva que té la sortida, àdhuc, amb la responsabilitat i implicació de l'alumne. Aquesta recopilació d'informació en major detall -que enriqueix el fons documental de l'escola- ens serà útil

Abans	Durant	Després
Pluja d'idees	Recollida de dades	Reconèixer informació
Contextualització	Treball en equip	Compartir coneixement
Objectius	Execució	Conclusió o síntesi
Continguts	Exercitació	Avaluació
Sentit i motivació		
Pla de treball		

per treballar la darrera fase, compartint-la amb els companys i extraient-ne conclusions.

Després de l'activitat

Tenim informació, sovint excessiva, que caldrà classificar per separar el *gra de la palla*, sempre en funció dels objectius inicials i poder-la presentar amb un format unificat per a tots els grups (graella, resum, gràfica...) que facilitarà la darrera síntesi donant sentit al treball en equip. Aquest procés porta l'alumne, mentre discrimina la informació, a fer lectura amb el grup, a sintetitzar afavorint la reflexió, el contrast i l'intercanvi, per donar pas a la presentació oral, resultat del treball de grup. Podem completar-ho, per cohesionar-ho tot, amb un debat. Acabarem la sortida, exposant tots els treballs a l'aula o a la mediateca per poder ser consultats per tothom.

Treballàvem una activitat fora de l'aula, el Saló de l'Ensenyament, però, potser sense voler-ho hem treballat uns quants metaobjectius del Document Marc d'Orientació Professional. Vés per on!

Pelegrins en terra ferma

Caminar es posar-se en moviment cap a una direcció determinada

En totes les cultures, el pelegrinatge (*peregrinus*, aquell que camina lluny) té la doble dimensió de ser un caminar més o menys vinculant i un retrobament en un indret i en un temps determinats. L'esforç inicial és necessari per deixar el marc de vida habitual (ruptura dels hàbits, inquietud, recerca...) amb l'esperança de tenir una experiència de comunió amb el diví o l'absolut i, alhora, amb la comunitat que comparteix els mateixos gestos i les mateixes paraules.

El pelegrinatge pertany essencialment a la dimensió popular de la religió com ho indiquen l'atracció per les represen-

tacions sensibles –imatges, aparicions, relíquies, tombes, estàtues–. Molts pelegrinatges han sorgit espontàniament vinculats a un indret natural o relacionats amb una història.

En tant que superació d'un mateix, recerca espiritual i aspiració a una altra dimensió de l'existència humana, el pelegrinatge és una figura de la vida religiosa on el caminar no és més que l'expressió visible d'una recerca interior i la festa dels creients, una anticipació de la comunió amb la divinitat.

*Pelegrins del món. Calendari interreligiós
2000-2001*

Anem de fires!

Fires a Catalunya per al 2002

Algunes visites actuen de complement als processos de formació.

A continuació trobareu una selecció: trieu i remeneu, n'hi ha per a tots els gustos.

Fira	Dates	Oferta a exposar
Expodidàctica <i>Saló Professional de l'Educació i la Formació</i> <i>Saló de l'Ensenyament</i>	18 al 21 abril	Material didàctic Estudis
Motorpro <i>Saló Professional dels Serveis a l'Automoció</i>	30 maig al 2 juny	Recanvis, accessoris i equipaments
BIT 2002 <i>Saló de les Tecnologies de la Informació</i>	7 al 11 maig	Maquinari, programari
Artexpo <i>Fira d'Art de Barcelona</i>	23 al 27 maig	Obres d'art (pintura, dibuix, escultura i obra gràfica)
Liber <i>Saló Internacional del Llibre</i>	2 al 5 octubre	Editorials
Hostelco <i>Saló internacional de l'Equipament per a restauració i hoteleria</i>	23 al 27 octubre	Equipaments i instal·lacions
Nivàlia <i>L'Espai a la neu</i>	15 al 17 novembre	Productes i serveis per esports de neu i muntanya

Per a més informació: www.gencat.es/fir

Les sortides són activitats d'aprenentatge

Incloem-les intencionadament en el currículum

L'EXCURSIÓ

Agustí Planas · EP Terrassa

Anar d'excursió, realitzar una visita cultural, anar de convivències... són activitats incloses a la programació. Tots sabem que són activitats impregnades de multitud d'aspectes aprofitables per a incloure-les en el procés educatiu i tenim clar que són instruments molt importants i que els hem de donar el tractament que mereixen. Sobretot avui, que els nostres alumnes tenen més possibilitats de sortir i rebre informació que anys enrere. Pot passar, però, que en preveure un treball curricular per a la sortida, desaprofitem aquesta eina tan important per afavorir l'educació d'altres aspectes dels alumnes. Aquesta aportació no és, ni pretén ésser, una concreció de la programació d'una sortida, visita, ni convivències, sinó una reflexió oberta per fer conscient tot el potencial educatiu que té una excursió.

Algunes consideracions: *per què plantejem una activitat o una altra? Quins objectius ens proposem els educadors per al nostre grup? Són objectius curriculars, de lleure, de convivència? Ho són de tot plegat? Una mica més... com preparem l'alumnat perquè vegin en l'activitat una acció important? De quina manera seqüenciem una sortida? En fem una bona valoració final?*

Per poder tenir en compte tots els elements, és una bona ajuda si organitzem conscientment l'acció d'un principi fins al final. A més, per als educadors, per als alumnes i per als pares, és important de saber què és el que pretenem sortint de l'escola. Endreçant una mica tots els punts podríem fer-ho d'aquesta manera:

abans d'anar-hi:

Què s'ha de tenir en compte pensant en l'alumne?

- Com prepararem i motivarem? Quina tècnica/ques utilitzarem? Que s'ha de saber abans de sortir?
- Coneixement per part dels alumnes de com tenim programat el dia? Què farem en cada moment?

- Quin tema tractarem? Quin vocabulari s'ha de conèixer per entendre la visita? En què ens fixarem? Quines eines necessitem per tal que tot funcioni?

Què s'ha de tenir en compte pensant en els educadors?

- Tenir ben definits els objectius que volem aconseguir a nivell curricular, tutorial, transversal...
- Quins aspectes hem de preveure com a responsables? autoritzacions? contactes? acompanyants? Explicacions a fer? Quina funció tindrà cadascú?
- Quins aspectes tutorial convé reforçar en el grup? Quina activitat realitzarem per fomentar la relació, l'organització...?

en el moment:

Què s'ha de tenir en compte pensant en l'organització?

- Quants grups hi anem? Ens podem distribuir responsabilitats i feines? Hem de fer grups per tal de facilitar el desplaçament, l'agilitat en el recorregut, la tranquil·litat de tots plegats?
- Quines activitats farem? Transport, aturades... Quin recorregut farem en el lloc de visita? Altres activitats...
- Pràctica dels hàbits, segons el moment del dia: de treball, de relació, de respecte...

un cop a l'escola:

Un cop a l'escola hi ha aspectes que és possible que encara estiguin per acabar, sobretot els curriculars. Què hem après amb la sortida. S'han acomplert les expectatives que els havíem anunciat? Hi ha hagut problemes? De quina mena han estat? Com ha anat la relació amb el grup? Ha valgut la pena? Hem descobert coses dels companys que ens ajuden a comprendre'l una mica més? Hem millorat en el respecte? Ens hem adonat si hem utilitzat correctament l'espai? En què hem de millorar?

En fi, companys. Espero no haver-vos atabalat amb aquesta enumeració d'accions. El que m'agradaria traspasar-vos és la importància d'aquesta activitat que realitzem sovint i la quantitat d'aspectes educatius, formadors, lúdics, ... que té realitzar una excursió.

LES ACTIVITATS I SORTIDES FORA DEL RECINTE ESCOLAR

Equip educatiu · *EP Sitges*

Amb totes les activitats que la nostra escola realitza fora del centre escolar, volem donar resposta a una sèrie d'objectius concrets, programats pels claustres de professors/es de les diferents etapes. Considerem important que hi hagi una bona relació entre els alumnes i el seu entorn, ja que ens ha de servir per treballar tot un ventall de possibilitats

dirigides a aprofundir en el món dels valors, alguns tan importants com la tolerància, la convivència, el diàleg, la comunicació... Les sortides i activitats les classifiquem en tres grups:

Sortides culturals

Des dels primers anys els alumnes i les alumnes van descobrint l'entorn més proper fins a arribar als últims cursos amb un coneixement més ampli de la comarca i de la regió; així doncs, a infantil es fan sortides pel poble i rodalies, mentre que a la primària i, en funció dels projectes, es realitzen visites a comarques veïnes, audicions musicals i sessions de teatre. A secundària, les visites tenen una relació directa amb les diferents àrees del currículum, o sigui, visites a museus, a la Tarragona romànica, al Parlament de Catalunya... Finalment, a batxillerat, aquestes van encaminades cap a una bona orientació del seu futur ja sigui a la Universitat o al món laboral.

Sortides lúdiques

Bàsicament ens serveixen per potenciar la convivència i la comunicació entre l'alumnat i professorat. Tenint en compte la situació de la localitat i el bon clima es fan sortides a la platja, a Port Aventura, a Barcelona, etc.

Colònies i crèdits de síntesis

L'objectiu fonamental de les Colònies és millorar, la bona relació i la convivència entre els alumnes; podríem dir que, en certa manera, compleixen l'objectiu de pregonar totes les activitats que s'han anat treballant des de petits fins ara.

A infantil, les colònies es fan cada curs, mentre que a primària, cada dos anys surt tot el cicle sencer. A secundària, van a colònies a 1r i a 3r. El curs de 4t d'ESO i el 2n de batxillerat fan un viatge de final d'etapa. Aquest curs, per exemple, van a Andalusia i a Itàlia respectivament. El treball realitzat pels alumnes en els crèdits de síntesis serà una aportació més a l'avaluació contínua del seu procés d'aprenentatge.

Totes les activitats són interdisciplinàries

relacionades amb les diverses àrees del currículum de l'etapa. Aquest curs els crèdits a l'ESO són:

A 1r; «*Cerca Vila*» per fer la descoberta del poble, les seves entitats, institucions, economia. L'eix vertebrador són les ciències socials.

A 2n; «*Descobrim el Garraf*» és d'àmbit comarcal. S'estudia el medi natural del massís del Garraf, la costa, el reciclatge de residus... L'eix vertebrador són les ciències experimentals.

A 3r; «*L'aventura de mourè't*» es realitza fora de l'escola, concretament a Vilanova de Sau. L'eix vertebrador són les ciències experimentals i l'educació física. Els esports, la descoberta del medi i l'orientació són els principals objectius a treballar.

A 4t; «*Més enllà del 2010*» que té com a objectiu l'orientació professional i acadèmica. És una prospecció de com serà el mercat laboral d'aquí uns 10 anys quan els/les alumnes acabin la seva formació. Aquesta és, en síntesi, la nostra proposta d'activitats que complementen i enforteixen la formació integral del nostre alumnat.

EL CONEIXEMENT DE L'ENTORN I DEL PAÍS EN EL CURRÍCULUM ESCOLAR

Josep M Vendrell · EP Tàrraga

La pràctica i les experiències «in situ» porten una motivació inherent que mai no pot tenir una lliçó, per més magistral que sigui. Les possibles excursions i sortides és bo planificar-les a principi de curs. Fer una base de dades on haurien de constar els aspectes més importants: nom de la visita, ciutat, codi postal, adreça, telèfon, e-mail, dia i hora més adient, durada, mitjans de transport, preu, adequació a l'etapa, cicle o curs corresponent, observacions... que servirà perquè no es repeteixin dins d'una etapa o cicle. Diferenciaria entre les sortides a la mateixa ciutat que es poden fer a peu o amb transport públic en les quals, quasi no hi ha despeses, aquelles que requereixen de llogar autocars i on per

qüestió de preu no es poden fer tan sovint. En tots dos casos, cal una *preparació prèvia* a l'aula perquè, en un primer moment, l'alumnat es predisposi a aprofitar-la.

Amb les noves tecnologies es pot extraure molta informació sobre qualsevol indret, ciutat, monument, museu, tema..., que sigui l'objectiu de la sortida. *Durant la visita* s'han de seguir unes normes de comportament que ja s'han d'haver treballat a classe i, durant la visita, repetir-les si és necessari. Aquestes normes s'hauran de justificar per tal que el grup, tingui l'edat que tingui, les entengui i les puguin interioritzar.

També, s'ha de tenir especial cura per mantenir la motivació, explicant al guia el què ja s'ha preparat perquè aquest pugui partir de situacions significatives del grup, és a dir, tenir en compte els seus coneixements previs i la seva experiència. L'alumnat podrà prendre notes, en el seu propi quadern de camp, sobre aquells aspectes que trobi més interessants. En finalitzar, es farà la valoració sobre si els ha agradat o no, amb la justificació pertinent, amb la finalitat d'establir un últim vincle positiu.

A l'aula, des de diferents matèries es pot fer un *treball posterior*, en petit grup, per treballar la sortida des de diferents angles perquè no tingui un caire competitiu: treball monogràfic, mural, resum, situacions matemàtiques, anàlisi del comportament grupal, carta d'agraïment... Fer aquest agraïment en forma de carta,

e-mail..., a l'entitat, persona responsable i/o guia, no s'ha d'oblidar, tant si la visita és gratuïta com si ha tingut despeses, ja que a tothom agrada que se li reconegui la feina ben feta.

En aquestes últimes, amb despeses pecuniàries, s'ha d'obligar a anar-hi a tots els alumnes del curs o cicle? És un interrogant que deixo a l'aire, però que podria donar joc per a un debat posterior!

UN CURSET DIFERENT PER A MESTRES

Mª Carmen Gibert · *EP Caldes*

A meitat del segon trimestre i durant el curs escolar, el Secretariat de l'Escola Pia em va oferir l'oportunitat d'assistir a San Lorenzo de El Escorial a una formació sobre «la diversitat a l'aula» promocionat per la Fundació Santa Maria. Vaig tenir l'oportunitat d'escoltar en directe grans noms de la pedagogia com l'Elena Martín o l'Alvaro Marchesi.

L'hotel Victoria Palace on ens allotjàvem estava situat a 100 metres del monestir de El Escorial que, per cert, vam poder visitar una tarda. L'entorn... muntanyes nevades i un important fred que ens va acompanyar tots els dies, i que, fins i tot, ens va regalar una nevada que va ser l'alegria de molts/-es companys/-es que no havien vist mai caure flocs de neu, va fer del curs un moment

ben especial i inoblidable.

Un grup de vint persones de les comunitats d'Andalusia, Extremadura, Euskadi, Catalunya i de diferents tipus d'escoles i nivells estàvem units per una mateixa preocupació i lluita diària: la diversitat que tenim en les nostres aules i que cada vegada es fa més patent. La convivència va ser molt positiva i agradable i el contacte continu, al llarg de tot el dia, ens feia comentar les nostres experiències i vivències personals.

El dia, molt ben programat, començava a les 8 del matí amb una ponència fins a l'hora de dinar i una altra, a la tarda fins al vespre. Diferents xerrades que giraven entorn el tema de l'atenció a la diversitat, van ser «*L'atenció a la diversitat i la intervenció educativa*» (Elena Martín); «*L'educació de la diversitat amb immigrants i minories ètniques*» (Luis Ruiz); «*Orientació als centres*» (Loli Muzás); «*Fracaso escolar y la atención a la diversidad*» (Álvaro Marchesi) i «*El llenguatge dels sords*» (fundació ONCE). No cal dir-vos que vam aprendre molt i vam poder reflexionar sobre la nostra tasca. Ens vam carregar d'idees com qui es carrega les piles, per continuar en els nostres centres i posar-ho en comú, animant els companys/-es a seguir amb il·lusió el treball. De tot el que es va parlar i de totes les reflexions fetes, el més essencial per a mi i que crec que encara tinc molt clar, va ser que despertar l'interès del nen/-a per saber més és la clau de l'aprenentatge que hem de portar a terme i que per anar-ho aconseguint, el més important és donar habilitats i procediments als nostres alumnes perquè puguin aprendre a aprendre. Això, juntament amb el treball d'unes bones actituds, pot portar a millorar moltíssim el fracàs escolar de molts joves. La vivència va ser, com veien, molt positiva i recomanable a totes aquelles persones que, en un futur, sigueu les afortunades de poder anar-hi.

El marc legal en les sortides i excursions

Un esbós de la normativa defugint l'exhaustivitat

Les activitats fora de l'aula conjuminen no només imperatius didàctics afavorint la participació de l'escola i de l'alumne en la comunitat social i en el seu entorn, sinó també aspectes organitzatius, administratius, civils... on tots els agents de la comunitat educativa hi intervenen activament. L'objectiu final de la normativa és conjugar el promotor diversos en un interès comú, per sobre del qual, moltes vegades, s'hi anticipa el sentit comú, la professionalitat i la responsabilitat.

La primera obligació legal en la pròpia tasca ordinària

Tant les sortides culturals com les excursions formen part del Pla Anual del Centre, que és elaborat per l'equip directiu, amb participació del personal docent i que, en els nivells concertats, ha d'ésser aprovat pel Consell Escolar. Un cop finalitzat aquest procés, ha de lliurar-se al Departament d'Ensenyament qui, en darrera instància, és la institució que l'ha d'aprovar.

Existeixen criteris diferents

Els criteris de classificació d'aquestes activitats originen distints preceptes reguladors. D'entrada, és comú el fet que les activitats es realitzin fora del recinte escolar. Per això, la normativa d'organització dels centres docents, que cada any publica el Departament d'Ensenyament en forma d'ordres, contempla alguns aspectes com ara l'autorització explícita que han d'emetre els pares dels alumnes menors d'edat, l'horari de realització, la durada màxima de les activitats, la capacitat dels responsables del grup i el nombre d'acompanyants recomanats. Si per al seu desplegament calen vehicles de transport col·lectiu, un decret llei, el 443/2001 de 27 d'abril, regula les condicions de seguretat en el transport escolar i de menors. És una normativa molt prolixa i detallada que abasta des dels requere-

riments tècnics dels vehicles que fan el servei fins a la durada dels desplaçaments o el nombre mínim d'acompanyants.

Les excursions estan tipificades com activitats extraescolars

Les excursions estan tipificades com «activitats extraescolars» i així es contemplen a Catalunya amb el desplegament del decret 198/1987 que regula les activitats complementàries, les extraescolars i els serveis als centres docents en règim de concert. Són definides legalment com les que tenen per finalitat la formació dels alumnes en aspectes socioeducatius i de lleure no relacionats amb l'activitat escolar i que poden ser contemplades en el Projecte Educatiu del Centre.

La responsabilitat civil del professorat

Aquest és un altre aspecte important derivat de l'execució d'aquestes activitats. Es regula en termes generals al Codi Civil, als articles 1903 i 1904 i a l'article 12 del Codi Penal. La casuística és enorme però, en sentit ampli, els principis que la conformen determinen que la responsabilitat dels fets que es puguin produir en el període de permanència dels alumnes menors d'edat durant les activitats complementàries o extraescolars correspondrà al titular del centre, sense perjudici que aquest, un cop satisfetes les indemnitzacions procedents, pugui exigir igualment les responsabilitats en què hagués incorregut el personal que té al seu servei.

L'imperatiu legal és ampli, encara que a la pràctica no s'abordi. I, com deia al principi, una bona organització, una professionalitat en l'execució i un objectiu didàctic ens faran a tots plegats assumir, sense adonar-nos, aquestes responsabilitats.

Noticiari Breu

CALASSANCI

ENGEGA LA CORAL

A partir del mes de gener, hem iniciat una coral per als alumnes d'ESO com activitat extraescolar. Impulsada per la professora de música Viviana Roig, la proposta ha tingut una gran acceptació entre l'alumnat que, amb ganes i esforç, s'ha proposat com a fita l'assistència i participació activa que enguany tindrà lloc a Terrassa.

PRÀCTIQUES D'EMPRESA

Des del mes de gener, els aproximadament 150 alumnes de Programes de Garantia Social i de Cicles Formatius de Grau Mitjà de l'escola han iniciat les seves pràctiques d'empresa. Des d'aquí volem agrair especialment a les diferents institucions escolars escolàpies i d'altres institucions vinculades, la seva col·laboració en l'acollida d'alguns dels nostres alumnes en règim de pràctiques.

GRANOLLERS

EXPOSICIÓ «ADÉU A LES ARMES»

L'escola és un centre col·laborador amb Intermón. Durant l'última setmana de febrer hem tingut al claustre de l'escola l'exposició relacionada amb el lema d'enguany «Adéu a les Armes». L'han visitat

alumnes de 6è de primària fins a 2n de batxillerat a les hores de tutoria o socials.

ANEM AL TEATRE

Un cop per trimestre, l'escola organitza una sortida al teatre on estan convidats a participar-hi alumnes, personal docent i no docent, familiars i amics. La tria de l'obra la fan els alumnes de batxillerat. El primer trimestre vam anar a veure «La dama enamorada», al Teatre Nacional de Catalunya, precisament el dia de la gran nevada amb una tornada apoteòsica. La propera obra seleccionada és més còmica. Es tracta del monòleg «Solamente Rubianes». Per cert, el transport el facilita l'AMPA.

MATARÓ

LA MEDIATECA INFORMA

Aquest mes de març, ens visita en Marc Sansa, cap de realització dels Telenotícies de TV3, que ens explicarà com es prepara un Telenotícies i, concretament, com es va realitzar el del passat 11 de setembre. L'acte serà el dimecres, dia 13 de març; així mateix, el dijous, 21 de març, l'Il·lustríssim Sr. Francesc Ferrer i Gironès que parlarà sobre *El futur de la nostra llengua* i, el dimecres 20 de març, ho farà el Sr. Eudald Carbonell que presentarà el seu últim llibre. Els dos actes tindran lloc a les 8 del vespre, a la sala d'actes de l'escola.

OLOT

FORMACIÓ EN NOVES TECNOLOGIES

A l'escola, s'ha organitzat un curs per al professorat del centre. Amb una durada total de 20 hores, es treballarà l'aprofundiment de l'internet i la introducció al Publisher. També l'associació de mares i pares de l'escola ha organitzat un curs bàsic d'internet d'un total de 15 hores. No cal dir que la inscripció a aquestes activitats ha estat un èxit.

CONFERÈNCIA NACIONAL D'EDUCACIÓ

L'escola està participant activament en la «Comissió d'atenció a la diversitat» de la Conferència Nacional d'Educació impulsada pel Consell Escolar de Catalunya i el Departament d'Ensenyament. Aquesta conferència, que coordina el pedagog Sr. Cèsar Coll, té per objectiu principal l'estudi i l'anàlisi, a través de comissions, de diferents aspectes del sistema educatiu català. En la darrera jornada de la Comissió, realitzada al Centre de Cultura de Sant Cugat del Vallès, va assistir-hi, en representació de l'Escola, el Sr. Josep Mª Tarrés, responsable d'ESO que va explicar l'experiència del centre al voltant de les agrupacions flexibles.

CICLE DE CONFERÈNCIES

Amb motiu de la celebració del Centenari de l'escola, hem organitzat un cicle de conferències destinades a tot el públic de la comarca sobre diferents aspectes de la vida de la ciutat, en aquests cent anys d'història. Es va iniciar el cicle amb «100 anys d'història de l'Escola Pia de Terrassa» a càrrec de la historiadora i professora del centre, Sra. Mariona Vigués; la segona, sota el títol «100 anys d'història de la Ciutat de Terrassa» va ser a càrrec del Sr. Xavier Marcet, historiador, exalumne i antic professor de l'escola. El cicle finalitzarà amb «100 anys d'història de l'educació», a càrrec de la regidora d'ensenyament de l'Ajuntament de Terrassa, Il·lustríssima Sra. Dolors Puig.

INSTITUCIÓ

JORNADES DE PORTES OBERTES

Durant aquests dies, algunes de les nostres escoles han realitzat les jornades de portes obertes. Aprofitant l'avinentsa de la proximitat del període de preinscripció, els centres conviden tota la comunitat educativa a participar en aquestes jornades, tot estenent aquesta crida a pares, avis, amics, antics alumnes i totes aquelles famílies

que poden estar interessades en participar en el nostre projecte d'educació de bell nou comptant, en molts casos amb la col·laboració de l'AMPA i de l'Associació d'Antics Alumnes.

IIes JORNADES DE BIBLIOTECA ESCOLAR

Sota aquest lema «La biblioteca a l'escola i a l'institut» van tenir lloc el propassat 14, 15 i 16 de febrer les II Jornades de biblioteca escolar a la ciutat de Cornellà que van acollir més de dues-centes persones de tot Espanya. La presentació de diferents experiències de biblioteca escolar va ser molt rica i il·lustrativa. Mediatecaris de les nostres escoles hi van participar i l'Escola Pia de Catalunya vam presentar el nostre «Projecte d'Innovació i Renovació Pedagògica. La mediateca» en un grup de treball i en una taula rodona i l'Escola Pia de Granollers va explicar i il·lustrar la concreció del projecte a la seva escola. Tant la concepció del projecte com la realització i concreció a l'escola va ser molt ben valorada per tothom, sobretot pels organitzadors de les jornades.

XIV JORNADA PEDAGÒGICA EL GOIG DE SER EDUCADOR

L'Escola Pia de Caldes acollirà, el 13 d'abril, una nova jornada pedagògica amb el lema «El goig de ser educador». La societat ens té encomanada una feina ben complexa, la feina d'educar nois i nois des de la més tendra infància. Un treball que és més que un ofici, més que una professió, ja que necessita de tres elements alhora que indispensables, ben particulars «el desig, el goig i l'amor». El desig i el goig necessari per ensenyar a pensar. L'amor per als coneixements i l'amor per als alumnes i tot, sense altiveses, ens ho volem dir i recordar sense oblidar, però, els moments de feblesa i també de dificultat dient-nos que n'estem orgullosos de ser educadors i que tenim el goig de ser educadors.

Una xerrada a càrrec dels Srs. Jaume Cela i Juli Palou, autors del conegut llibre «Amb veu de mestre», ens ajudarà a fer aquesta reflexió.

«Que buenos son los padres escolapios...»

Ara ja no és cap novetat realitzar activitats fora de l'escola

La cançó «que buenos son...» es va fer famosa, potser per la novetat de les excursions. I de fa anys, com recollia «La Trinca», al costat d'allò «de Isabel y Fernando el espíritu impera», que ens recorda altres –i foscos– temps. I enmig de tanta grisor, deixar les aleshores enormes i fredes aules era tot un esdeveniment. No hi havia ni tele ni sortides familiars per a quasi ningú.

Obrir l'escola al món i aprendre del dia a dia, de la natura, dels oficis... fou ja la proposta innovadora de la nova escola de la Generalitat Republicana. La dictadura estroncà tantes coses! I es va haver de tornar a redescobrir el valor de l'aprenentatge pràctic, de l'observació guiada, de la convivència en entorns diferents, de la reivindicació d'allò propi... Tanmateix, avui els reportatges mediàtics i els programes divulgatius ens ofereixen un munt de possibilitats. I ja no sortim amb l'alumnat perquè toca sinó, potser per coses molt més elementals que fa anys: per mirar-nos bé el poble, la vila o el barri, per conèixer els nostres paisatges autòctons, per admi-

rar els principals equipaments culturals del país. Unes sortides que potser caldria fer amb els pares de l'alumnat!

I sortim malgrat els múltiples condicionants: autoritzacions, ratios d'acompanyants, risc de les activitats i dels autocars... Sortim amb l'alumnat perquè estem convençuts que és bo pel seu aprenentatge. Per això hem reconvergit convivències (herència d'uns anteriors exercicis espirituals més o menys light) en crèdits de síntesi o treball de projectes i, les estades en una casa de colònies, en tallers de natura, d'artesanía, d'història o de qui sap què que ens ofereix la creixent indústria del lleure pedagògic.

Falta la proposta per als docents: nosaltres també necessitem excursions d'aprenentatge, viatges de descoberta d'altres pràctiques docents o convivències pedagògiques. Ja hi ha algunes iniciatives, però molt limitades. Per què no fixem uns dies al calendari i que els pares i mares tinguin cura de nosaltres mentre aprenem i treballem?

Zum-zum

papers•

és una publicació del
SECRETARIAT DE LES
INSTITUCIONS ESCOLARS
DE L'ESCOLA PIA DE
CATALUNYA
Ronda de Sant Pau, 80 2n
08001 Barcelona
Tel.: 93 441 00 04
Fax: 93 441 02 87
escolapia@escolapia.net
www.escolapia.net

Consell de redacció:
Oriol Blancher, Ricard
Coma, Carme Guàrdia,
David Magri, Eulàlia Paris,
Xavier Sanchis.

Col·laboradors:
Beatriu Garrido, Miquel
Mateo, Pere Vilaseca.

Maquetació:
Carme Roig,
Serafi · indústria gràfica

Coordinació:
Eulàlia Paris.
papers@escolapia.net

MARÇ 2002

- 1 · Conferència-col·loqui a càrrec del professor José Manuel Esteve (*), 2/4 de 4.
- 7 · Formació oberta a docents d'inf. i prim., de 2/4 de 10 a 2/4 de 2. (*)
Formació treball cooperatiu-ESO i post., de 2/4 de 4 a 6. (*)
Formació recerca documental-inf. i prim., de 2/4 de 4 a 6. (*)
- 16 · Formació de monitors "Mou-te", tot el dia, a Mataró.
- 21 · Formació treball cooperatiu-ESO i post., de 2/4 de 4 a 6. (*)
Formació recerca documental-inf. i prim., de 2/4 de 4 a 6. (*)
- 22 · Darrer dia del 2n trimestre

ABRIL 2002

- 4 · Reunió responsables PGS, de 4 a 6.

- 4 · Reunió mediatecaris, de 10 a 1.
Formació sobre el Caràcter Propi (2a tanda), de 10 a 1.
- 6 · Trobada Federació d'APAS a Granollers.
- 11 · Reunió administradors, de 10 a 1.
- 12 · Formació sobre el Caràcter Propi-2a tanda, de 10 a 1.
- 13 · Jornada Pedagògica a Caldes de Montbui.
- 18 · Saló ensenyament
- 19 · Saló ensenyament
- 20 · Saló ensenyament
I Aplec "Mou-te" (*)
- 21 · Saló ensenyament
- 22 · Formació secretaris d'estudis, de 10 a 1.
- 25 · Reunió responsables FOC, de 4 a 6.
- 30 · Reunió responsables informàtica, de 10 a 2/4 de 2.

Si no es diu altrament, les activitats col·lectives es realitzaran als locals de l'Equip de Gestió.

(*) Alerta! Canvis respecte al calendari general.